

תוכן עניינים

עמוד	הנושא
2	תרגול מדורג - שבעת הבניינים
12	תרגול מסכם - שבעת הבניינים
17	דיוקי הגייה
21	המרות בפועל
23	משמעויות הבניינים

גזרת השלמים - תרגול

תרגיל 1

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף. (מעורב: הפעיל הופעל)

1. איזה פועל יוצא דופן מבחינת השורש?

א. הפְּשַׁרְתָּן	ב. תִּפְּשַׁרְנָה	ג. פוּשְׁרוֹת	ד. מִפְּרִישוֹת
------------------	-------------------	---------------	-----------------
2. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?

א. יִרְדִּימוּ	ב. הִדְרִמְתָּן	ג. הִרְדְּמָה	ד. מִדְרִימָה
----------------	-----------------	---------------	---------------
3. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?

א. הִסְבִּירוּ	ב. הִדְגְּשְׁתֶּם	ג. תִּפְּקִידוּ	ד. יִשְׁאִירוּ
----------------	-------------------	-----------------	----------------
4. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?

א. נִזְכָּר	ב. תִּשְׁפִּיעוּ	ג. תִּתְמַדְנָה	ד. הִשְׁלַמְנָה
-------------	------------------	-----------------	-----------------
5. איזה פועל בנוי מהשורש צ-מ-ד, בניין הפעיל, גוף נוכחת, זמן ציווי?

א. הִצְמִידָה	ב. מִצְמִידָה	ג. הִצְמִידָה	ד. הִצְמִידִי
---------------	---------------	---------------	---------------
6. החבילה מְשַׁלֶּכֶת על הרצפה.

א. תִּשְׁלַךְ	ב. יִשְׁלִיכוּ	ג. יִשְׁלְכוּ	ד. הִשְׁלַכְתֶּם
---------------	----------------	---------------	------------------
7. איזה פועל בנוי מהשורש פ-ס-ק, בניין הופעל, גוף נסתרת, זמן עבר?

א. הִפְסְקָה	ב. תִּפְסֹק	ג. מִפְסְקָת	ד. הִפְסְקִיתִי
--------------	-------------	--------------	-----------------
8. לאחר שתגְדִרְנָה את דרישותיכן, נוכל לומר שהדרישות מְגִדְרוֹת.

<small>ג-ד-ר הפעיל נוכחות עתיד</small>	<small>ג-ד-ר הופעל נסתרות בינוני</small>
א. בבניין בלבד	ב. בשורש בלבד
9. הִשְׁלַמְנוּ את המשימה שלנו, ועתה הִשְׁלִימוּ את המשימה שלכם.

<small>ש-ל-מ הפעיל מדברים עבר</small>	<small>ש-ל-מ הפעיל נוכחים ציווי</small>
א. בבניין בלבד	ב. בשורש בלבד
10. איזה פועל בנוי מהשורש ק-ד-מ, בניין הפעיל, גוף נוכחות, זמן עבר?

א. תִּקְדְּמָה	ב. יִקְדִּימוּ	ג. מִקְדִּימוֹת	ד. הִקְדִּמְתָּן
----------------	----------------	-----------------	------------------
11. הנערות מְדַפְּסוֹת את עבודת הגמר. החומר המְדַפָּס יישלח להגהה.

<small>ד-פ-ס הפעיל נסתרות בינוני</small>	<small>ד-פ-ס הופעל נסתר בינוני</small>
א. בבניין בלבד	ב. בשורש בלבד

בזמן בינוני (הווה) - כשהפועל משובץ בתוך משפט, יש לציין את הגוף המדויק. כשהפועל ללא משפט, יש לציין "יחיד, יחידה, רבים, רבות".

12. הקולות הִטְרִידוּ את מנוחתו. לאחר שנפסקו איני מְטַרְד עוד.
ט-ר-ד הפעיל נסתרים עבר ט-ר-ד הופעל מדבר בינוני

- הפעלים הִטְרִידוּ ו-מְטַרְד זהים זה לזה: א. בבניין ובזמן ג. בבניין ובשורש
ב. בבניין, בזמן ובגוף ד. בשורש בלבד

13. חלק העבודה שהגשת היה מְשֻלֵם. מתי תְּשַלְּמֶנָה המשימות הנוספות?
ש-ל-מ הופעל נסתר בינוני ש-ל-מ הופעל נסתרות עתיד

- הפעלים מְשֻלֵם ו-תְּשַלְּמֶנָה נבדלים זה לזה: א. בבניין ובזמן ג. בבניין ובשורש
ב. בזמן ובגוף ד. בשורש ובגוף

14. איזה פועל בנוי מהשורש פ-ר-ד, בניין הופעל, גוף נוכחים, זמן עתיד?

- א. תִּפְרְדוּ ב. יִפְרְדוּ ג. הִפְרְדְתֶם ד. מִפְרְדִים

15. האם אתם מְבַדְּלִים בין התאומים הזהים? אנחנו לא הַבְּדַלְנוּ ביניהם.
ב-ד-ל הפעיל נוכחים בינוני ב-ד-ל הפעיל מדברים עבר

- הפעלים מְבַדְּלִים ו-הַבְּדַלְנוּ זהים זה לזה: א. בבניין ובזמן ג. בבניין ובשורש
ב. בזמן ובגוף ד. בשורש ובגוף

16. השלגים הִפְשִירוּ עם בוא האביב.

מהי צורת העתיד בגוף נסתרות של הפועל הִפְשִירוּ?

- א. מִפְרִישוּת ב. תִּפְשְׁרְנָה ג. יִפְרְשוּ ד. תִּפְשְׁרְנָה

17. השירה מְפַסְקֶת בהינתן האות.

מהי צורת העבר בגוף נסתרת של הפועל מְפַסְקֶת?

- א. תִּפְסַק ב. הִפְסִיקה ג. הִפְסָקה ד. אֶפְסַק

18. איזה פועל בנוי מהשורש ד-ר-כ, בניין הפעיל, גוף מדברים, זמן עתיד?

- א. יִדְרִיכוּ ב. תִּדְרְכְנָה ג. נִדְרִיךְ ד. אֶדְרִיךְ

19. המורים אינם מְכַתִּיבִים לנו את השאלות.

מהי צורת שם הפועל של הפועל מְכַתִּיבִים?

- א. יְכַתִּיבו ב. הִכְתִּיב ג. הִכְתִּיבו ד. לְהִכְתִּיב

20. בערב יום העצמאות מְדַלְּקִים משואות בהר הרצל. ד-ל-ק הפעיל רבים בינוני
המשואות מְדַלְּקוֹת על ידי אנשים שתורמים לחברה. ד-ל-ק הופעל נסתרות בינוני

- הפעלים מְדַלְּקִים ו-מְדַלְּקוֹת זהים זה לזה: א. בבניין ובזמן ב. בזמן ובגוף ג. בשורש ובזמן ד. בבניין ובשורש

תרגיל 2

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף. (מעורב: הפעיל, הופעל ונפעל)

1. אף על פי שהוא נרָגַש מאוד, היא לא תרָגַש בהתרגשותו. נפעל הפעיל
בחרו את הפועל השונה בבניינו משני הפעלים שבשאלה.
א. נרָגַשִּׁים   ב. מרָגַשִּׁים   ג. מרָגַשִּׁים (הופעל)   ד. נרָגַשִּׁ
2. הפְּגָשִׁי שנית עם חברתך, לאחר שהמורה הפְּגִישָׁה ביניכן לפני שבועיים.
פ-ג-ש נפעל נוכחת ציווי   פ-ג-ש הפעיל נסתרת עבר
הפעלים הפְּגָשִׁי ו-הפְּגִישָׁה זהים זה לזה: א. בבניין ובזמן   ג. בבניין, בגוף ובשורש
ב. בשורש בלבד   ד. בבניין, בזמן ובגוף
3. איזה פועל בנוי מהשורש ס-ג-ר, בניין נפעל, במקור נטווי?
א. להִסְגִּיר   ב. להִסְגֵּר   ג. נִסְגַּרְת   ד. הִסְגִּירי
4. אל תִּכְחִידו את הממצאים. כאשר הם מִכְחָדִים, קשה לעקוב אחרי בעלי חיים נִכְחָדִים.
סדר הבניינים של שלושת הפעלים המודגשים הוא:
א. הופעל, נפעל, הפעיל   ג. נפעל, הופעל, הפעיל
ב. הפעיל, נפעל, הופעל   ד. הפעיל, הופעל, נפעל
5. חומרי הגלם נִגְנְבו מן המפעלים. הבעלים מקווים שלא יִגְנְבו חומרים נוספים.
ג-נ-ב נפעל נסתרים עבר   ג-נ-ב נפעל נסתרים עתיד
הפעלים נִגְנְבו ו-יִגְנְבו נבדלים זה מזה: א. בבניין בלבד   ג. בבניין, בשורש ובזמן
ב. בזמן בלבד   ד. בזמן ובגוף
6. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?
א. המְתִיקי   ב. השִׁקְפְתִי   ג. הִפְנִסו   ד. הִפְקְדְנָה
7. איזה פועל בנוי מהשורש ש-ל-מ, בניין הפעיל, זמן עתיד, גוף נוכחות?
א. תִּשְׁלַמְנָה   ב. תִּשְׁלַמְנָה   ג. תִּשְׁלַמְנָה   ד. תִּשְׁלַמְנָה
8. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?
א. הִפְנַמְתִּי   ב. תִּצְדִּיקִי   ג. אִפְגִּישׁ   ד. הִמְרַדְתִּי
9. איזה פועל אינו שייך לבניין נפעל?
א. הִפְגִּשוּ   ב. נִפְגִּשִׁים   ג. יִפְגִּשוּ   ד. לְהִפְגִּשׁ
10. הם מִפְקְדִים על שמירת הרכוש.
צורת ההווה של הפועל מִפְקְדִים בבניין הפעיל בגוף יחידה היא:
א. נִפְקְדְתִּי   ב. מִפְקִידָה   ג. מִפְקְדִית   ד. נִפְקְדָה
11. המכוונות תִּפְעֵלְנָה בשעות העבודה.
מהי צורת ההווה של הפועל תִּפְעֵלְנָה באותו הבניין?
א. מִפְעִילָה   ב. מִפְעִלוֹת   ג. תִּפְעֵל   ד. מִפְעִילוֹת

12. רצועות הבד **תְּדַבְּקָנָה** על התמונה. הן **מְדַבְּקוֹת** בעזרת דבק מיוחד.

- ד-ב-ק הופעל נסתרות עתיד   ד-ב-ק הופעל נסתרות בינוני
הפעלים תְּדַבְּקָנָה ו-מְדַבְּקוֹת נבדלים זה מזה: א. בבניין, בגוף ובשורש
ב. בזמן ובגוף   ד. בשורש בלבד
ג. בזמן בלבד

13. המפקדות **תְּדַרְכְּנָה** את החיילים לקראת הטקס. החיילים **נְדַרְכִּים** לקראת האירוע.

- ד-ר-כ הפעיל נסתרות עתיד   ד-ר-כ נפעל נסתרים בינוני
הפעלים תְּדַרְכְּנָה ו-נְדַרְכִּים זהים זה לזה: א. בשורש בלבד
ב. בבניין, בזמן ובגוף   ג. בבניין ובזמן
ד. בבניין, בגוף ובשורש

14. איזה פועל בנוי מהשורש **ב-ד-ק**, בניין **נפעל**, זמן **עתיד**, גוף **מדברים**?

- א. נְדַבֵּק   ב. נְדַבֵּק   ג. נְבַדֵּק   ד. יְבַדֵּקוּ

15. מתי **תִּזְכְּרוּ** בחומר הבחינה?

איני רוצה לְהִזְכִּיר לכן זאת מדי יום.

החומרים לבחינה **מְזַכְּרִים** ביומנכן.

סדר הבניינים של שלושת הפעלים המודגשים הוא:

- א. הפעיל, נפעל, הופעל   ג. הופעל, נפעל, הפעיל
ב. נפעל, הפעיל, הופעל   ד. נפעל, הופעל, הפעיל

16. הן **מְקַלְטוֹת** את דברי חבריהן.

צורת העתיד של הפועל **מְקַלְטוֹת** בבניין **נפעל** בגוף **נוכחות** היא:

- א. יְקַלְטוּ   ב. יְקַלְטוּ   ג. תְּקַלְטְנָה   ד. תְּקַלְטְנָה

חלק ב - נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל)

1. כלי הכסף שְׁמוּרִים בארון.	ש-מ-ר קל	11. המנהלות מְטַרְדוֹת בגלל האלימות.	ט-ר-ד הופעל
2. טַעַנוּ את המצבר הריק.	ט-ע-נ קל	12. עלינו לְהִפְנִים את החומר החדש.	פ-נ-מ הפעיל
3. הִזְהַרְנוּ מפני הסכנות הצפויות.	ז-ה-ר הופעל	13. אֶתְלַשׁ את הדף מן המחברת.	ת-ל-ש קל
4. אנו נְמַזְג את המיץ לכוסות.	מ-ז-ג קל	14. מדוע הִפְחַתְנוּ את כמות העבודה?	פ-ח-ת הפעיל
5. היין נְמַזְג מן החבית לבקבוק.	מ-ז-ג נפעל	15. קִטְנָתִי מצעיר בניך.	ק-ט-נ קל
6. הִזְכַּרְנָה לי את מועד הפגישה.	ז-כ-ר הפעיל	16. הפריטים החשובים יְדָגְשׁוּ .	ד-ג-ש הופעל
7. לא נְשַׁבֵּר למרות התנאים הקשים.	ש-ב-ר נפעל	17. נְמַתַּח את החבלים של האוהל.	מ-ת-ח קל
8. הקשיים הרבים לא יִשְׁבְּרוּ את רוחם.	ש-ב-ר קל	18. החבל נְמַתַּח משני צדיו.	מ-ת-ח נפעל
9. נְשַׂאֵל את חברינו שאלות רבות.	ש-א-ל קל	19. החפץ היקר נִנְעַל בתוך ארון מיוחד.	נ-ע-ל נפעל
10. הוא נְשַׂאֵל על תכניותיו.	ש-א-ל נפעל	20. נִנְעַל את דלת ביתנו לפני היציאה.	נ-ע-ל קל

תרגיל 3

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל)

חלק א - ניתוח פעלים

1. לאחר שהכסף נמשך מהבנק, המשכנו בדרכנו הממשכת.
 סדר הבניינים המופיע במשפט הוא: א. נפעל, קל, הופעל
 ב. קל, נפעל, הופעל
 ג. נפעל, הפעיל, הופעל
 ד. הפעיל, נפעל, הופעל
2. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?
 א. גָדְלוּ   ב. יָגְדְלוּ   ג. מְגַדְלוֹת   ד. מְגַדְלֵת
3. איזה פועל בנוי מהשורש ט-ע-ג, בניין קל, גוף נוכחות, זמן עתיד?
 א. תִּטְעֶן   ב. נִטְעַן   ג. תִּטְעֶנָה   ד. תִּטְעֶנָה
4. איזה פועל אינו שייך לבניין קל?
 א. נִתְפָּס   ב. נִתְפָּס   ג. תִּפְּסוּם   ד. תִּפְּסוּם
5. נְמַתַּח את החבל. החבל נְמַתַּח בחוזה. מ-ת-ח קל מדברים עתיד מ-ת-ח נפעל נסתר עבר
 הפעלים בשני המשפטים: א. שייכים לאותו בניין
 ב. בעלי אותו שורש
 ג. בזמן זהה
 ד. בעלי גוף זהה
6. המטלה הזו מְכַבְּדָה עליי. הפעיל
 איזה פועל הוא מאותו שורש של הפועל מְכַבְּדָה, אך בבניין אחר?
 א. הִכְבְּדָתָן   ב. כְּבָדוֹת קל   ג. יִכְבְּדוּ   ד. תִּכְבְּדָנָה
7. הן תִּפְקְדָנָה את בתי חבריהן.
 צורת העבר של הפועל תִּפְקְדָנָה באותו גוף ובאותו בניין היא:
 א. יִפְקְדוּ   ב. הִפְקְדָתָן   ג. פִּקְדוּ   ד. פִּקְדָתָן
8. המנות המיועדות לארוחה ספורות. הן נִסְפְּרוּ בידי המלצרים.
ס-פ-ר קל נסתרות בינוני ס-פ-ר נפעל נסתרות עבר
 הפעלים בשני המשפטים נבדלים זה מזה: א. בשורש בלבד
 ב. בזמן ובבניין
 ג. בבניין, בשורש ובגוף
 ד. בבניין, בזמן ובגוף
9. התמונה מְגַדְלֵת פי שניים. ביקשתי מהצלם שיִגְדִּיל אותה כדי לראות כמה גְדֻלָּה הילדה.
ג-ד-ל הופעל נסתרת בינוני ג-ד-ל הפעיל נסתר עתיד ג-ד-ל קל נסתרת עבר
 סמנו את המשפט הנכון.
 א. שלושת הפעלים בשאלה שייכים לאותו בניין. ג. שלושת הפעלים בעלי אותו גוף.
 ב. שלושת הפעלים בעלי אותו שורש. ד. שלושת הפעלים בעלי אותו זמן.
10. החרוז מְשַׁחַל על חוט עבה.
 צורת העתיד של השורש מְשַׁחַל באותו בניין ובאותו גוף היא:
 א. תִּשְׁחַל   ב. יִשְׁחַל   ג. נִשְׁחַל   ד. הִשְׁחַל

11. בד זה סופג חומרים רבים. הם נספגים בו היטב.
ס-פ-ג קל נסתר בינוני   ס-פ-ג נפעל נסתרים בינוני

הפעלים בשני המשפטים זהים זה לזה: א. בשורש בלבד   ג. בבניין, בשורש ובגוף
ב. בזמן ובבניין   ד. בשורש ובזמן

12. אם נבדק את הספר, נגלה שהוא כבר הדבק, ואין צורך להדביק אותו שוב.
השורש והבניין של הפעלים המופיעים במשפט לפי הסדר הוא:

א. ב-ד-ק קל,   ד-ב-ק הופעל,   ב-ד-ק הפעיל
ב. ב-ד-ק הופעל,   ד-ב-ק הפעיל,   ד-ב-ק הופעל
ג. ד-ב-ק הפעיל,   ד-ב-ק הופעל,   ב-ד-ק קל
ד. ב-ד-ק קל,   ד-ב-ק הופעל,   ד-ב-ק הפעיל

13. הנערה קולטת את העולים החדשים בכיתתה, ובזכותה הם נקלטו בחברת הילדים.
ק-ל-ט קל נסתרת בינוני   ק-ל-ט נפעל נסתרים עבר

הפעלים בשני המשפטים זהים זה לזה: א. בשורש בלבד   ג. בבניין, בשורש ובגוף
ב. בזמן ובבניין   ד. בשורש ובזמן

14. נשאב את המים מן הבאר. החומר נשאב מן החבית.
ש-א-ב קל מדברים עתיד   ש-א-ב נפעל נסתר עבר

הפעלים בשני המשפטים נבדלים זה מזה: א. בבניין בלבד   ג. בבניין, בזמן ובגוף
ב. בזמן ובבניין   ד. בשורש ובזמן

15. טענו את המצבר הריק. טענו את טענותינו בבית המשפט.
ט-ע-נ קל מדברים עבר   ט-ע-נ קל מדברים עבר

בחרו את המשפט שהנאמר בו אינו נכון.
א. הניתוח של שני הפעלים זהה.   ג. הפעלים נבדלים זה מזה רק במשמעות המילונית.
ב. הפעלים שונים זה מזה בשורש ובמשמעות.   ד. שם הפועל של שני הפעלים הוא לטען.

16. איזה פועל מן הפעלים שלפניכם אינו שייך לבניין קל?

א. קשורות   ב. קשרתן   ג. להקשר   ד. קשרת

17. איזה פועל בנוי מהשורש ג-ד-ל בבניין קל, זמן הווה, גוף יחידה?

א. מגדילה   ב. הגדילה   ג. תגדל   ד. גדלה

18. נכתב במחברת את כל החומר שנכתב על הלוח.

כ-ת-ב קל מדברים עתיד
כ-ת-ב נפעל נסתר עבר

בחרו את המשפט שהנאמר בו נכון: שני הפעלים נכתב ו-נכתב
א. זהים בשורש ושונים בבניין.   ג. זהים בבניין ושונים בשורש.
ב. זהים בשורש ובבניין.   ד. זהים בשורש, בבניין ובגוף.

19. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?

א. נזכרתי   ב. תזכרתי   ג. תספג   ד. הספגתי

תרגיל 4

נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (1-25 פיעל, 26 עד הסוף מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל, פיעל)

1	טפּלנוּ	2	נְשַׁלֵּם	3	רָגַשְׁתִּי	4	נִשְׁבַּשׁ	5	מְשַׁקְרוֹת
6	בִּקְרָנוּ	7	לְתַקֵּן	8	מְבַקְשִׁים	9	שִׁקְרָנוּ	10	סַקְלֵתֶם
11	תַּחֲפֹשֶׁנָּה	12	תִּקְבְּלִי	13	רִשְׁתְּ	14	לְהִדַּק	15	טַכְסֵתְךָ
16	מְקַלְפִים	17	סִדְרָה	18	קִשְׁטוּ	19	קִדְמָנָה	20	תִּשְׁלַמְּנִי
21	צִינּוּ	22	תִּקֵּן	23	הִדְקוּ	24	טַגְנָה	25	מְחַלְצִים
26	חָבַק	27	חָבַק	28	סִקְרִי	29	סִקְרוּ	30	הִתְקַן
	קל		פיעל		קל		פיעל		הפעיל
31	מְשַׁתְּקוֹת	32	לִטְפְּנוּ	33	לְתַקֵּן	34	לְהִתְקִין	35	רָגַשְׁנוּ
	פיעל		פיעל		פיעל		הפעיל		פיעל
36	מְזַמְּרֵת	37	לִקְטוּ	38	שִׁקְטוּ	39	שִׁפְרִי	40	תִּשְׁלַמְּנָה
	פיעל		פיעל		קל		פיעל		פיעל
41	תַּמְחִישׁוּ	42	דוֹלְפוֹת	43	מְנַהֲגִים	44	יִשְׁקִיעוּ	45	נִכְבְּדוֹת
	הפעיל		קל		הופעל		הפעיל		נפעל
46	דִּשְׁנוּ	47	לְסַלֵּק	48	קִצְרִי	49	קִצְרִי	50	הִקְפְּדֵנוּ
	פיעל		פיעל		פיעל		קל		הפעיל
31	יִשְׁלְבוּ	52	יִלְקְחוּ	53	מְרַגְּשִׁים	54	מְבַטְלִים	55	הַמְשַׁכְּתִי
	פיעל		נפעל		הפעיל		הופעל		הפעיל
56	בִּקְרָנוּ	57	מְתַקְּנִים	58	נִזְעִיק	59	נִזְוִפִים	60	שָׁמַר
	פיעל		פיעל		הפעיל		קל		קל
61	נִזְפְּנָה	62	מְבַקְשִׁים	63	שִׁבְתִּי	64	יִשְׁלְמוּ	65	שִׁכְנוּ
	קל		פיעל		קל		פיעל		קל
66	דִּבְרַתֶּם	67	פְּתַחְתֶּם	68	פְּתַחְנוּ	69	יִבְשֶׁה	70	תִּבְלְעוּ
	פיעל		קל		פיעל		קל		נפעל

תרגיל 5

חלק א - נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (פועל)

1	יִזְמְנוּ	2	מְמַשֵּׁךְ	3	מְקַבְּעִים	4	מְדַבְּרוֹת	5	שְׁלַבְתֶּם
6	טַגְנָה	7	תִּקְנִי	8	תִּסְדְּרְנָה	9	מְבִיָּם	10	יִלְקְטוּ
11	תִּשְׁפְּנָה	12	יִסְדְּרוּ	13	מְקַלְפִים	14	צְתַתְּ	15	יִצְיִנוּ

חלק ב - נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. הבחינו בין פועל להופעל.

1. א. המבחנים **מְתַקְּנִים** יוחזרו בקרוב. **פועל**
ב. המשחקים **מְתַקְּנִים** על גבי המחשבים. **הופעל**
2. א. הניירות **יִסְדְּרוּ** על ידי הפקיד. **הופעל**
ב. הניירות **יִסְדְּרוּ** לתוך תיקיות. **פועל**
3. א. המכשירים **תִּקְנוּ** על ידי הטכנאי. **פועל**
ב. אתמול **הִתְקַנּוּ** משחקים חדשים בגן. **הופעל**
4. א. התכניות **תִּשְׁלַמְּנָה** במהרה. **הופעל**
ב. המשכורות **תִּשְׁלַמְּנָה** מחר בבוקר. **פועל**
5. א. התמונה **מְכַנְסֵת** לתוך מסגרת. **הופעל**
ב. התקשורת **מְכַנְסֵת** לתיעוד הישיבה. **פועל**

תרגיל 6

נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל, פיעל, פועל)

מְטַפְלוֹת	5	זָרְמָתִי	4	יִלְטְשׁוּ	3	כָּפְרוּ	2	מְקַלְפִים	1
פועל		קל		פועל		פיעל		פועל	
יִכְבֹּשׁ	10	מְחַבְּקִים	9	מְזַעְקוֹת	8	הִזְעִיק	7	מְגַדְּלֵת	6
קל		פועל		הופעל		הפעיל		פועל	
יִמְזָגוּ	15	יִמְזָגוּ	14	מְקַפְּלִים	13	הִכְפִּילָה	12	נִטְרָפָה	11
פיעל		פועל		פיעל		הופעל		נפעל	
תִּקְנֶנּוּ	20	הִתְקַפּוּ	19	תִּקְנֶה	18	הִזְקֵנוּ	17	זָקְנוּ	16
פועל		הופעל		קל		הפעיל		קל	
לְמַשֵּׁךְ	25	מְכַתֶּרֶת	24	תִּקְנֵי	23	תִּקְצְרְנָה	22	יִלְקְטוּ	21
קל		הופעל		פיעל		פיעל		פועל	
הִכְתִּירָה	30	תִּמְשַׁכְּנָה	29	מְמַשְׁכֶּת	28	יִמְשַׁכּוּ	27	הִמְשִׁיכוּ	26
הופעל		הפעיל		פועל		נפעל		הפעיל	

תרגיל 7

א. נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל, פיעל, פועל)
 ב. ציינו את המשמעות (ההוראה) של הפעלים: פעיל או סביל.

הופעל, סביל	1. החום הכבד יִרְגֵשׁ היטב השבוע.
קל, פיעל (יוצא)	2. השוטרים בולְמִים את המפגינים.
נפעל, סביל	3. הגור נְטוּרָף על ידי האריה.
כ-ר-ת קל (הבלעה), פיעל (עומד)	4. כָּרְתֵם אֶתְנוּ ברית.
הופעל, סביל	5. הפליטים הִבְרָחוּ מעבר לגבול.
פיעל, פיעל (יוצא)	6. קִשְׁטֵתֵם את הכיתה בדרך מאוד יצירתית.
קל, פיעל (יוצא)	7. תִּפְסֹו את החבל!
פועל, סביל	8. מזון ותרופות סִפְּקוּ לאזרחי אפריקה בשל הרעב הכבד השורר שם.
נ-ח-ת קל (הבלעה), פיעל (עומד)	9. "בשנות השישים נִחְתִּי על הירח", סיפר ניל אמסטרונג.
מ-ת-נ קל (בינוני פֵּעוּל), סביל	10. האיש מְתוֹן בדעותיו.
הופעל, סביל	11. גזר דינו של הנאשם הִמְתַּק.
פיעל, פיעל (יוצא)	12. נערה זו מְפַסֶּלֶת בצורה מיוחדת.
קל (משקל אֶפְעֵל), פיעל (יוצא)	13. הקבוצות הישראליות תִּגְבְּרְנָה על יריבותיהן עקב נחישותן.
הפעיל, פיעל	14. אנו מְמַלִּיצוֹת בחום רב על מאכל זה.
הופעל סביל, פיעל פיעל	15. נשים שהִכְשִׁרוּ לכך מְגַשְׁרוֹת בין אנשים שיש ביניהם חילוקי דעות.

תרגיל 8

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל, פיעל, פועל)

1. טפֿלָנָה היטב בחומר זה, כי החומר המְטפֿל יעבור לבדיקה נוספת.
ט-פ-ל פיעל נוכחים ציווי   ט-פ-ל פועל נסתר בינוני

הפעלים טפֿלָנָה ומְטפֿל זהים זה לזה: א. בבניין, בגוף ובשורש   ג. בבניין ובזמן
ב. בבניין, בזמן ובגוף   ד. בשורש בלבד
2. קָשְרוּ את החבל!   התלמידים קָשְרוּ בין המשפטים.
ק-ש-ר קל נוכחים ציווי   ק-ש-ר פיעל נסתר עבר

סמנו את המשפט שהנאמר בו נכון.
א. שני הפעלים באותו הגוף.   ג. שני הפעלים שייכים לאותו בניין.
ב. לשני הפעלים שורש זהה.   ד. שני הפעלים מופיעים באותו זמן.
3. המכונית תְבַטַח בחברת ביטוח.   המשרה תְבַטַח לאדם המתאים.
ב-ט-ח פועל נסתרת עתיד   ב-ט-ח הופעל נסתרת עתיד

שני הפעלים זהים זה לזה: א. בגוף, בזמן ובבניין   ג. בזמן, בגוף ובשורש
ב. בשורש ובבניין   ד. בשורש, בגוף ובבניין
4. התינוק רָתַם היטב למושב.   ר-ת-מ קל (פועל)

זהו את השורש ואת הבניין של הפועל רָתַם.   מצאו את הפועל שנוצר מאותו שורש בבניין אחר.
א. רָתַמְנו   ב. אָרַתָם   ג. נִרְתַּמְתִּי   ד. הִתְרַמְנוּ
5. סִפְּנוּ את ביטחוננו.   הִסְפְּנוּ למצב החדש.
ס-כ-נ פיעל מדברים עבר   ס-כ-נ הפעיל מדברים עבר

שני הפעלים נבדלים זה מזה: א. בגוף בלבד   ג. בזמן בלבד
ב. בבניין בלבד   ד. בגוף, בזמן ובשורש
6. נִלְעַס היטב את המזון.   העשב כבר נִלְעַס על ידי הבקר.   סמנו את המשפט שהנאמר בו נכון.
ל-ע-ס קל מדברים עתיד   ל-ע-ס נפעל נסתר עבר

א. שני הפעלים זהים בשורש ובבניין, אך שונים בזמן ובגוף.   ג. שני הפעלים זהים בשורש ובזמן, אך שונים בבניין ובגוף.
ב. שני הפעלים זהים בשורש, אך שונים בבניין, בגוף ובזמן.   ד. שני הפעלים זהים בשורש, בבניין בזמן ובגוף.
7. הנושא יְטַפֵּל ביעילות.   זהו את הבניין של הפועל יְטַפֵּל ומצאו פועל נוסף מאותו שורש בבניין אחר.
א. נְטַפֵּל   ב. מְטַפֵּלִים   ג. טַפֵּלְתִּי   ד. נְטַפֵּל
8. תלמידים, פָּסְקוּ את המשפטים בשחבור.   השופטים פָּסְקוּ את דינו של הנאשם.
פ-ס-ק פיעל נוכחים ציווי   פ-ס-ק קל נסתר עבר

שני הפעלים שווים זה לזה: א. בזמן ובבניין בלבד   ג. בשורש ובזמן בלבד
ב. בגוף ובשורש בלבד   ד. בשורש בלבד
9. הוא נתבקש לְמַתֵּן את דבריו.   זהו את הבניין של הפועל לְמַתֵּן ומצאו פועל נוסף מאותו שורש בבניין אחר.
א. יְמַתְנוּ   ב. מְתוּנִים קל   ג. מְמַתְנִים   ד. מְתַנּוּ

תרגיל 9

נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (התפעל)

1	מתקשרות	2	תתגנבו	3	התקמטה	4	תתמסרנה	5	יתפטמו
6	מתעלף	7	התבישתי	8	התפשרה	9	נתקבלנו	10	מתפשרות
11	מתענגת	12	התעלפתם	13	יתגשמו	14	אתלבש	15	תתכנסנה

תרגיל 10

נתחו את הפעלים לשורש ולבניין וזהו את התופעה האופיינית לבניין התפעל בכל פועל. (התפעל תופעות)
 ה"מ = הידמות מלאה, ה"ח"ק = הידמות חלקית בקוליות, ה"ח"נ = הידמות חלקית בנחציות

מטגגת	משתתפים	מתמר	הצטבר	הסתלק
הידמות מלאה	שיכול עיצורים	הבלעה	ה"ח"נ	שיכול עיצורים
הצטמקו	התמם	הצטלמי	הזדקנתי	הזדחל
ה"ח"נ	הבלעה	ה"ח"נ	ה"ח"ק	ה"ח"ק
נזדמנו	הצטידו	יטמן	התקן	הצטידק
ה"ח"ק + הבלעה	ה"ח"נ	הידמות מלאה	הבלעה	ה"ח"נ
השתלמו	הדינו	מסתגרים	נשתבשו	הצטינו
שיכול עיצורים	ה"מ + הבלעה	שיכול עיצורים	שיכול עיצורים	ה"ח"נ + הבלעה
הדברנו	הזדמן	הסתבנו	מטפש	נשתבנו
הידמות מלאה	ה"ח"ק	שיכול + הבלעה	הידמות מלאה	שיכול + הבלעה

תרגיל 11

א. נתחו את הפעלים לשורש ולבניין.
 ב. ציינו מהי התופעה בכל פועל.

- השכן **הדפק** על דלתי.
  - הסופרת נסעה לחו"ל כדי **להשתלם** בספרות אנגלית.
  - אנה פרנק ומשפחתה **הסתתרו** מפני הנאצים בהולנד.
  - על שולחנה של המנהלת **הצטבר** דואר רב.
  - יזרש** זמן לשיקום היער השרוף.
  - ביום הכיפורים **מזדקקת** הנשמה באמצעות הצום.
  - אסתר המלכה **השתדלה** אצל אחשוורוש למען עמה.
  - רגליו **הטנפו** בבוץ הסמיך.
  - עשן רב **התמר** מהמדורה.
  - התכנית לפיתוח הטיילת **תגנז** מחוסר תקציב.
- ד-פ-ק התפעל, הידמות מלאה
 ש-ל-מ התפעל, שיכול עיצורים
 ס-ת-ר התפעל, שיכול עיצורים
 צ-ב-ר התפעל, הידמות חל' בנחציות
 ד-ר-ש נפעל, הידמות מלאה
 ז-כ-כ התפעל, הידמות חל' בקוליות
 ש-ד-ל התפעל, שיכול עיצורים
 ט-נ-פ התפעל, הידמות מלאה
 ת-מ-ר התפעל, הבלעה
 ג-נ-ז נפעל, הידמות מלאה

תרגול מסכם

תרגיל 1

א. נתחו את הפעלים שלפניכם לפי שורש, בניין, זמן וגוף.
ב. העתיקו למחברתכם חמישה פעלים סבילים וחמישה פעלים פעילים

1. המרצה **מְשַׁתְּלֵמֶת** בחו"ל.
2. אצבעות הנגר **נֶצְבְּטוּ** במהלך העבודה.
3. חברי להקת "קול ודממה" רקדו בתנועות **קְצוּבוֹת וּמְתַאֲמוֹת** למרות חירשותם.
4. הילדים **הִצְטַדְּקוּ** על מעשיהם.
5. כל התכניות שלי **הִשְׁתַּבְּשׁוּ**.
6. הכלבים **נִמְלְטוּ** מהכלוב.
7. **טָגְנוּ** את תפוחי האדמה בשמן עמוק.
8. אנשים אלו **הִזְדַּקְנוּ** עד מאוד.
9. **כְּתַבְתֶּן** את העבודה ברגישות רבה.
10. הבגד **הִטְנָף** לאחר שעזרתי לחברי בגינה.
11. **כְּבִשְׁתֶּם** את לב האורחים.
12. ועדת החקירה **תֵּאֲמַת** את עדויות הנחקרים.
13. **הִקְצִיפוּ** את הביצים כשלוש דקות!
14. יש **לְהַבְרִיק** את כלי הנחושת לפני הפסח.
15. בתיק חסוי זה **הִדְיֵנוּ** באולם סגור.
16. הילד **מָפְנֵם** מאוד.
17. נבחרת הבנות בכדורגל **תִּשְׁתַּתֵּף** באליפות הקיץ הקרובה.
18. העובדים **יִפְטְרוּ** אם לא **יִמְצָא** תורם למפעל.
19. **דִּשְׁנֵנוּ** את השטח לקראת הזריעה.
20. **אָבְחוּ** את כל האפשרויות לפני **שֶׁאֲבַחַר** בדרך פעולה.
21. **בְּצַרְתִּי** את ביתי לפני הסופה הקרבה.
22. התלמידים **נִתְבַּקְּשׁוּ לְהִצְטִיד** לקראת שנת הלימודים.
23. **מִזְגוּ** לי, בבקשה, את המשקה לכוס זו.
24. **הִצְטַלְמוּ**, בבקשה, עם כל חברי הכיתה.
25. הם **דְּבְרוּ** איש אל רעהו בכבוד.
26. בניסוי זה אנו **נִזְקָקִים** לחומרים מיוחדים.
27. הציבור **הִזְדַּעַק** לאחר שמיעת הידיעה ברדיו.
28. **שִׁבְתֵנוּ** במחאה על פיטורי חברינו.
29. הסטודנטיות **הִתְקַבְּצוּ** סביב המרצה החדשה.
30. הרווחים מהתוצרת החקלאית **מִשְׁתַּפִּים** לכל חברי הקיבוץ.
31. היבולים **יִנְזָקוּ** כתוצאה ממוזג האוויר הקשה.
32. **טְפַלְתִּי** באבי החולה במסירות רבה.
33. הצלחנו **לְהִסְתַּדֵּר** ללא המדריך.
34. מדינות רבות **הִלְאִימוּ** רכוש יהודי במלחמת העולם השנייה.

- ש-ל-מ התפעל
- צ-ב-ט נפעל, סבילה
- קצ"ב קל, תא"מ הופעל
- צ-ד-ק התפעל
- ש-ב-ש התפעל, סביל
- מ-ל-ט נפעל
- ט-ג-נ פיעל, פעיל (יוצא)
- ז-ק-נ התפעל
- כ-ת-ב קל פעיל
- ט-נ-פ התפעל
- כ-ב-ש קל פעיל
- א-מ-ת פיעל
- ק-צ-פ הפעיל, פעיל
- ב-ר-ק הפעיל
- ד-י-נ התפעל
- פ-נ-מ הופעל
- ש-ת-פ התפעל פעיל
- פט"ר פועל, מצ"א נפעל, סבילים
- ד-ש-נ פיעל
- ב-ח-נ קל, ב-ח-ר קל, פעילים
- ב-צ-ר פיעל
- בק"ש התפעל סביל, צי"ד התפעל
- מ-ז-ג קל
- צ-ל-מ התפעל
- ד-ב-ר פיעל
- ז-ק-ק נפעל
- ז-ע-ק התפעל
- ש-ב-ת קל
- ק-ב-צ התפעל
- ש-ת-פ פועל
- נ-ז-ק נפעל, סביל
- ט-פ-ל פיעל
- ס-ד-ר התפעל
- ל-א-מ הפעיל

תרגיל 2

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. איזה פועל נגזר מהשורש ג-ב-ר, בניין התפעל, זמן עבר, גוף נוכחים?
א. מגְבִּירִים   ב. יתְגַבְּרוּ   ג. התְגַבְּרְתֶּם   ד. גְבַרְתֶּם
2. התְקַנּוּ את הארון בחדר. הפועלים תְקַנּוּ את הצנרת בבית הספר.
ת-ק-נ הפעיל מדברים עבר   ת-ק-נ פיעל נסתרים עבר
שני הפעלים המנוקדים שווים זה לזה:
א. בזמן ובשורש   ב. בשורש בלבד
ג. בבניין בלבד   ד. בשורש ובבניין
3. איזה פועל מבין הפעלים הבאים בנוי מהשורש ג-ד-ל, בבניין הופעל, זמן הווה, גוף רבים?
א. מְגַדְּלִים   ב. מְגַדְּלוּ   ג. גִּדְּלוּ   ד. יִגְדְּלוּ
4. הן תְזַמְּנָה אותנו לארוחה. הן תְזַדְמְנָה למקום במקרה. בחרו את המשפט שהנאמר בו נכון.
ז-מ-נ הפעיל נסתרות עתיד   ז-מ-נ התפעל נסתרות עתיד
א. הפעלים זהים בשורש, בגוף ובבניין.   ג. הפעלים זהים בשורש, בזמן ובבניין.
ב. הפעלים זהים בשורש, בגוף ובזמן.   ד. הפעלים זהים בגוף, בזמן ובבניין.
5. נְקַרְע את המכתב לאחר קריאתו. הדף שהמכתב היה כתוב עליו, נְקַרְע. ק-ר-ע קל מדברים עתיד
ק-ר-ע נפעל נסתר עבר
א. שני הפעלים זהים בשורש, בבניין בזמן ובגוף.
ב. שני הפעלים זהים בשורש ובזמן, אך שונים בבניין ובגוף.
ג. שני הפעלים זהים בשורש ובבניין, אך שונים בזמן ובגוף.
ד. שני הפעלים זהים בשורש, אך שונים בבניין, בגוף ובזמן.
6. איזה פועל מבין הפעלים הבאים יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. יתְמַר   ב. הִטְמִן   ג. התְמַמֵּם   ד. מִדְבַּק
7. איזה פועל מבין הפעלים הבאים שייך לבניין התפעל?
א. תִשְׁפֹּטְנָה   ב. תִסְעֲדָנָה   ג. תִסְתַּפְּקֶנָה   ד. תִפְסְדְנָה
8. איזה פועל מבין הפעלים הבאים יוצא דופן מבחינת הגוף?
א. מתְרַגֵּשֵׁת   ב. תִפְרִידִי   ג. הִפְקִדְתִּי   ד. הִפְנִסִי
9. איזה פועל מציין גוף מדברים?
א. נִפְקֵד   ב. נִשְׁלַם   ג. נִבְרַח   ד. נִגְמַר

10. **התאמנו** הבוקר בחדר הכושר. **התאמנו** את צבע המכנסיים לחולצה. א-מ-נ התפעל מדברים עבר
שני הפעלים המנוקדים שווים זה לזה: ת-א-מ הפעיל מדברים עבר
א. בשורש ובבניין ב. בבניין בלבד ג. בזמן ובגוף ד. בשורש בלבד

11. הקיצוניים **התמתנו** בעקבות המצב. אל **תמתינו** להם זמן רב. מ-ת-נ התפעל נסתרים עבר
שני הפעלים שווים זה לזה: מ-ת-נ הפעיל נוכחים עתיד
א. בשורש ובבניין ב. בבניין בלבד ג. בשורש בלבד ד. בזמן ובגוף

12. איזה פועל נגזר מהשורש **ת-ק-נ**, בבניין **התפעל**, זמן עבר, גוף נסתר?
א. התקין ב. התקן ג. התקן ד. תקן

13. איזה פועל מבין הפעלים הבאים שייך לבניין **התפעל**?
א. תשפחנה ב. תגדלנה ג. תפרשנה ד. תשתלבנה

14. **אפרד** ממך לשלום. צורת פועל נוספת מאותו שורש בבניין אחר היא:
א. נפרדתי ב. מפרדים ג. יפרדו ד. נפרדת

15. איזה פועל מבין הפעלים הבאים יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. מתממים ב. מטפשת ג. הדבקו ד. יתמרו

16. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?
א. דברו ב. הזכירו ג. נרכב ד. נזכרו

17. הזיכרונות **טמונים** עמוק בלבי. הבניין של הפועל **טמונים** הוא:
א. נפעל ב. קל ג. פיעל ד. פועל

18. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. מצטירים ב. התנדבו ג. התמדתם ד. הזדקרו

19. איזה פועל נגזר מהשורש **צ-י-נ**, בניין **התפעל**, זמן עתיד, גוף נוכחות?
א. מצטינות ב. תצטינה ג. תצינה ד. הצטינה

20. **הפטרי** מהחפץ במהירות! צורת ההווה של הפועל **הפטרי** היא:
א. פטורה ב. נפטרת ג. מפטירה ד. מפטרת

תרגיל 3

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. המורים **למדו** אותנו, ואמרו: "**למדו** היטב לקראת הבחינה!"
בחרו את המשפט הנכון.
שני הפעלים נבדלים זה מזה - ל-מ-ד פיעל נסתרים עבר   ל-מ-ד קל נוכחים ציווי
א. בשורש   ב. בבניין   ג. בגוף, בזמן ובבניין   ד. בשורש, בגוף ובזמן
2. המורה אמרה: "מחר **נלמד** פעם נוספת את החומר ש**נלמד** בשיעור שעבר."
בחרו את המשפט שאינו נכון.
א. הפעלים זהים בשורש, אך נבדלים בבניין.
ב. הפועל הראשון בגוף מדברים, והשני בגוף נסתר.
ל-מ-ד קל מדברים עתיד   ל-מ-ד נפעל נסתר עבר
ג. שני הפעלים באותו זמן.
ד. צורת העבר של הפועל הראשון היא למדנו.
3. הבצל **מטגן** במחבת. הנער **מטגן** חביתה.
בחרו את המשפט הנכון.
א. לשני הפעלים שורש זהה.
ב. הפעלים נבדלים זה מזה בגוף ובזמן.
ט-ג-נ הפועל נסתר בינוני   ט-ג-נ פיעל נסתר בינוני
ג. שני הפעלים שייכים לאותו הבניין.
ד. הפעלים נבדלים זה מזה בגוף, בזמן ובשורש.
4. **מזגו** את היין לכוסיות! המנהלים **מזגו** את המחלקות.
בחרו את המשפט שאינו נכון.
א. לשני הפעלים שורש זהה.
ב. הפועל הראשון בגוף נוכחים, והשני בגוף נסתרים.
מ-ז-ג קל נוכחים ציווי   מ-ז-ג פיעל נסתרים עבר
ג. הדגש בפועל השני מעיד על הבניין.
ד. שני הפעלים זהים בזמן, בבניין ובשורש.
5. הסיפור הזה **אמת**. צורת העתיד של הפועל היא:
א. יתאמת   ב. יאמת   ג. אמת   ד. יאמת
א-מ-ת פועל
6. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. נפתרו   ב. יפנסו   ג. פנסו פיעל   ד. נצמדו
השאר - נפעל
7. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?
א. תדבקנה   ב. שמרתן   ג. הפקדנה   ד. בודקות רבות
השאר - נוכחות
8. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?
א. נשבר   ב. מספרת   ג. מלמדים   ד. הלבישה עבר
השאר - בינוני
9. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?
א. התרגשתי   ב. אשדר   ג. נבחנתי   ד. נבדק מדברים
השאר - מדבר

10. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. תדבקנה   ב. שמרתן
ג. הפקדנה הפעיל   השאר - קל
ד. בודקות

11. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. יטמן   ב. יטמן נפעל
ג. מידקק   השאר - התפעל
ד. הסתלקה

12. הרהיטים ימכרו במכירה פומבית. צורת העבר של הפועל היא: השאר - קל
א. מוכר   ב. תמכרי   ג. נמכרו נפעל   ד. מכרו

13. פסקו את המשפטים כהלכה! צורת ההווה (בינוני) של הפועל היא:
א. פוסקת   ב. מפסקים פיעל   ג. יפסקו   ד. פסקו

14. המחיר מבטח מראש. צורת העתיד של הפועל היא:
א. יבטח   ב. הבטח   ג. יבטח הופעל   ד. יבטיח

15. החיילים שכנו באוהלים. מהו הפועל הפעיל המקביל בגוף ובזמן?
א. שכנו פיעל   ב. שכנו   ג. שכנו   ד. שכנו

16. האיש נזדמן למקום במקרה. אנחנו נזדמן לשם בעתיד.
בחרו את המשפט הנכון.   ז-מ-נ התפעל נסתר עבר   ז-מ-נ התפעל מדברים עתיד
א. זהים בשורש, בזמן ובגוף.   ג. זהים בשורש, בבניין ובגוף.
ב. זהים בשורש ובבניין, אך שונים בגוף ובזמן.   ד. זהים בבניין בלבד.

17. הנערים חברו לקבוצה. המדריך אמר להם: "חברו סיפור מעניין!"
בחרו את המשפט שאינו נכון.   ח-ב-ר קל נסתרים עבר   ח-ב-ר פיעל נוכחים ציווי
א. שני הפעלים שייכים לאותה גזרה.   ג. שני הפעלים שונים בגוף.
ב. צורת הבינוני של הפועל הראשון היא התחברו.   ד. סימן הקריאה בסוף המשפט השני מעיד על הזמן.

18. האם נחת בשעות הבוקר או הלילה?
צורת העתיד של הפועל היא:
א. ינחת הופעל   ב. נוחתים קל בינוני   ג. תנחת נ-ח-ת קל   ד. ינחית הפעיל

דיוקי הגייה

תרגיל 1

בחרו את הפועל שניקודו מעיד על הגייה נכונה.

1. אַדְבֵר / אָדְבֵר אתך בשעות הערב.
3. היא גְדְלָה / גּוֹדְלֵת בבית הוריה.
5. האם שְׁמַרְתֶּם / שְׁמַרְתִּים על הספר?
7. אל תִּשְׁבְּרוּ / תִּשְׁבְּרוּ את הכוס!
9. היא אוהבת לִרְכֹב / לִרְכַב על סוסה.
11. לא יִכְלְנוּ / יִכְלְנוּ להגיע בזמן.
13. הם הִכְחִישוּ / הִכְחִישוּ את הנאמר.
15. הבחינות תִּבְדְּקָנָה / תִּבְדְּקָנָה מחר.
17. התינוקות שׁוֹפְכֵת / שׁוֹפְכֵת את השוקו.
19. תִּפְרָתֶם / תִּפְרָתֶם חליפה יפה.
21. האולם נִשְׁכַר / נִשְׁכַר לערב אחד.
23. נתבקשתי לִסְפֹר / לִסְפֹר את המלאי.
25. אני שונאת לִכְבֵּס / לִכְבֵּס בגדים.
27. סִגְרִי / סִגְרִי את הברז.
29. השוטרים לִכְדּוּ / לִכְדּוּ את הפושע.
31. פחדתי להִכְשֵׁל / להִכְשֵׁל בבחינה.
33. המורה הִכְתִּיבָה / הִכְתִּיבָה הוראות.
35. אל תִּדְפְּקוּ / תִּדְפְּקוּ בפטיש שעות הצהריים.
37. הם שׁוֹכְחִים / שׁוֹכְחִים את החומר.
39. אנו רוצים לִשְׁכַר / לִשְׁכַר רכב לחג.
41. צמח זה נִכְחַד / נִכְחַד.
43. הכד יִשְׁבֵר / יִשְׁבֵר אם לא תיזהר.
45. הִלְבֵּשׁ / הִלְבֵּשׁ את אחיך הקטן!
47. סִמְכִי / סִמְכִי רק על עצמך!
49. היין הִכְתִּים / הִכְתִּים את החליפה.
51. אני אִפְגֵּשׁ / יִפְגֵּשׁ אתך מחר.
53. אל תִּתְמַכְרוּ / תִּתְמַכְרוּ לסם!
55. האתר נִכְבֵּשׁ / נִכְבֵּשׁ על ידי הפלוגה.
2. תִּתְכַבֵּד / תִּתְכַבֵּד בהנחיית הטקס.
4. כִּנְתִי / כִּנְתִי את שעוני.
6. הילדים יִכְנְסוּ / יִכְנְסוּ לחדר.
8. הם יוֹשְׁנִים / יוֹשְׁנִים על הרצפה.
10. יש להיזהר שלא לִטְבֵעַ / לִטְבֵעַ בים.
12. הרשויות אוֹכְפֹת / אוֹכְפֹת את החוק.
14. דרשתי ממנו לִצְבֵעַ / לִצְבֵעַ את החדר.
16. השמלה כְּבִסָה / כְּבִסָה במים חמים.
18. השוטרת מְכַנֶּת / מְכַנֶּת את התנועה.
20. אסור לִצְפֹר / לִצְפֹר בשטח עירוני.
22. הִכְנְסוּ / הִכְנְסוּ לחדר!
24. הִכְנְסִי / הִכְנְסִי לאולם הספורט!
26. הוא חוֹכֵךְ / חוֹכֵךְ בדעתו.
28. אֶכְתֵּב / אֶכְתֵּב את המכתב הלילה.
30. הילד נחנק וְהִכְחִיל / הִכְחִיל.
32. אנו דוֹבְקִים / דוֹבְקִים במטרה.
34. בְּחַרְתֶּם / בְּחַרְתֶּם נכון.
36. הכוס הזאת שְׁבִוְרָה / שְׁבִוְרָה.
38. החולצה מְכַנֶּצַת / מְכַנֶּצַת בשל המייבש.
40. אֶסְפֹר / אֶסְפֹר לך את חוויותיי.
42. מתי נִלְבֵּשׁ / נִלְבֵּשׁ את הבגד החדש?
44. אני יִבְקֵשׁ / יִבְקֵשׁ ממנו לעזור לי.
46. הצב מְכַנֵּס / מְכַנֵּס בתוך שריונו.
48. השחקן יִתְפַס / יִתְפַס את הכדור.
50. העצים יִכְרְתוּ / יִכְרְתוּ על ידי העירייה.
52. הִקְשִׁב / הִקְשִׁב לדבריי!
54. התפרים יִפְרְמוּ / יִפְרְמוּ במהרה.
56. הזריקה הִכְאִיבָה / הִכְאִיבָה לי מאוד.

תרגיל 2

לפניכם משפטים המכילים פעלים ומילות יחס. לכל אחת מן המילים שתי אפשרויות הגייה.

חלק א - בחרו בצורה המעידה על ההגייה הנכונה הן של הפועל והן של מילת היחס מבין שתי האפשרויות.

1. האם תרצי לְרַכֵּב / לְרַכֵּב אֵלֵיהֶם / אֵלֵיהֶם מחר?
2. הוא שאל אוֹתָךְ / אוֹתְךָ אם תרצי לְצַבֵּעַ / לְצַבֵּעַ את הבית לקראת החג.
3. האם יִשְׁנֶתֶם / יִשְׁנֶתֶם אֶצְלָהֶם / אֶצְלָם?
4. אני רוצה לְשַׁכֵּר / לְשַׁכֵּר את הבית בְּשִׁבְלֵהֶם / בְּשִׁבְלֵהֶם.
5. היא היא הִכְחִישָׁה / הִכְחִישָׁה את העניין בְּפָנֶיךָ / בְּפָנֶיךָ.
6. המורה כִּוְּנָה / כִּוְּנָה את דבריה אֵלֵיהֶם / אֵלֵיהֶם.
7. האב אֵינְנוּ / אֵינְנוּ רוצה לְהִכְחִישׁ / לְהִכְחִישׁ את הדברים.
8. כשנבוא אֵלֶיךָ / אֵלֶיךָ תִּכְבְּדֵי / תִּכְבְּדֵי אותנו בעוגה.
9. אֶבְקֶשׁ / אֶבְקֶשׁ מֵכֶם / מֵכֶם לְתַפֵּר / לְתַפֵּר לי בגד לחג.
10. אני אֶסְפֵּר / אֶסְפֵּר לְךָ על הפגישה כשאני אֶפְגֹּשׁ / אֶפְגֹּשׁ אֶתְךָ / אֶתְךָ מחר.
11. הילד נחנק וְהִכְחִיל / הִכְחִיל כששהה אֶצְלָם / אֶצְלָהֶם.
12. אנו גִּדְלִים / גִּדְלִים כְּמוֹהֶם / כְּמוֹהֶם.
13. המכנסיים שלקחתי מִמֶּנּוּ / מִמֶּנּוּ כְּבִסּוֹ / כְּבִסּוֹ במים חמים ונהרסו.
14. הילדים יכולים לְהִכְנִס / לְהִכְנִס בְּלַעַדְיְךָ / בְּלַעַדְיְךָ להצגה.

חלק ב - בחרו את המשפט שהפועל ומילת היחס בו מעידות על הגייה נכונה.

1. א. אֶבְקֶר אוֹתְכֶם בשבוע הבא.	2. א. למדתי מִמֶּנּוּ איך לְרַכֵּב על האופניים.
ב. אֶבְקֶר אֶתְכֶם בשבוע הבא.	ב. למדתי מִמֶּנּוּ איך לְרַכֵּב על האופניים.
ג. אֶבְקֶר אֶתְכֶם בשבוע הבא.	ג. למדתי מִמֶּנּוּ איך לְרַכֵּב על האופניים.
ד. אֶבְקֶר אוֹתְכֶם בשבוע הבא.	ד. למדתי מִמֶּנּוּ איך לְרַכֵּב על האופניים.
-
3. א. היא מְכַוְּנָת את הבקשה אֵלֶיךָ.	4. א. ראיתי אוֹתְךָ אוֹכְפֶת את החוק.
ב. היא מְכַוְּנָת את הבקשה אֵלֶיךָ.	ב. ראיתי אוֹתְךָ אוֹכְפֶת את החוק.
ג. היא מְכַוְּנָת את הבקשה אֵלֶיךָ.	ג. ראיתי אוֹתְךָ אוֹכְפֶת את החוק.
ד. היא מְכַוְּנָת את הבקשה אֵלֶיךָ.	ד. ראיתי אוֹתְךָ אוֹכְפֶת את החוק.

תרגיל 3

1. לפניכם שני משפטים: (1) הרשויות **אוקפות** את החוק. (2) המכוניות **עוקפות** את המשאית.

א. במשפט (1) יש טעות הגייה בפועל המודגש. תקנו את הטעות ונמקו אותה בעזרת מונחים מתורת הצורות. **אוקפות** - אין סיבה לדגש בעה"פ, כמו ש**וּבְרוּת**, חו**פְרוּת**

ב. I. איזו תופעה לשונית-סמנטית באה לידי ביטוי במשפטים (1) ו-(2)?

II. התופעה הסמנטית היא הומופונייה – מילים שונות שנהגות באופן זהה, אך נכתבות באופן שונה.

III. הסבירו באמצעות התופעה שציינתם בסעיף ב I את הסיבה לשגיאה בהגיית המילה שבמשפט (1).

IV. אנשים הטועים בהגיית המילה **אוכפות** הוגים את האות "כ" כפי שהוגים את האות "ק", וכך נוצרת טעות בהגייה.

2. לפניכם שני משפטים: (1) הן **יושנות** / **ישנות** על הרצפה. (2) אנו **דובקים** / **דבקים** במטרה.

א. בחרו בכל אחד מן המשפטים את הצורה שניקודה מעיד על הגייה נכונה.

ב. מה מאפיין את שתי הצורות שבחרתם? נמקו את תשובתכם בעזרת מונחים מתורת הצורות.

פעלים אלה ניטים במשקל פֻעַל כמו גִדְלָה, יִשְׁנִים

3. לפניכם שני משפטים: (1) **הכְּנָסִי** / **כְּנָסִי** לאולם הספורט! (2) **הקִשְׁבִי** / **הקְשִׁיב** לדבריי!

בכל אחד מן המשפטים עליכם לבחור את הפועל שניקודו מעיד על הגייה נכונה ולנמק את בחירתכם.

היעזרו בשני הסעיפים שלפניכם: - סימן הפיסוק שבסוף המשפטים

- בניינו של כל אחד מן הפעלים

אלו צורות הציווי בבניין נפעל (1) ובניין הפעיל (2).

במשפט (1) הפועל השני הוא צורת הציווי בבניין פיעל, וצורה זו אינה מתאימה מבחינת התוכן.

במשפט (2) בבניין הפעיל אין "י" בנטיית הציווי בגוף נוכח ונוכחות.

4. לפניכם שני משפטים: (1) הילד נחנק ו**הכְּחִיל** / **הכָּחִיל**. (2) צמח זה **נִכְחַד** / **נִכְחַד**.

א. בכל אחד מן המשפטים עליכם לבחור את הפועל שניקודו מעיד על הגייה נכונה.

היעזרו בשני הסעיפים שלפניכם: - מהו בניינו של כל אחד מן הפעלים?

- הטו את השורש פ-ק-ד לצורות שונות בבניין הנתון.

פעלים אלה ניטים לפי הדוגמה של הַכָּחִיד, נִכְחַד – אין דגש בפה"פ.

ב. נסחו מסקנה העולה מתרגיל זה. היעזרו במונחים מתורת הצורות.

בבניינים הפעיל ונפעל אין דגש בפה"פ בעבר ובהווה.

5. לפניכם שני משפטים: (1) המורה **הַכְּתִיב** / **הַכְּתִיב** הוראות. (2) הזריקה **הַכְּאִיבָה** / **הַכְּאִיבָה** לי מאוד. השלימו את המשפט: בגזרת השלמים התחילית בבניין _____ בעבר מנוקדת ב _____.
- לכן צורת הפועל הנכונה במשפט (1) היא _____, ובמשפט (2) היא _____.*
- * עליכם להעתיק את צורת הפועל הנכונה כולל הניקוד.
- בגזרת השלמים התחילית בבניין הפעיל בעבר מנוקדת בתנועת I (חיריק).
- לכן צורת הפועל הנכונה במשפט (1) היא **הַכְּתִיב**, ובמשפט (2) היא **הַכְּאִיבָה**.
6. לפניכם שני צמדי משפטים:
- (1) I. אני _____ אתך מחר. **אֶפְגֵּשׁ** / **יִפְגֹּשׂ** II. אני _____ ממנו לעזור לי. **יִבְקֹשׂ** / **אֶבְקֹשׁ**
- (2) I. השוטר _____ את התנועה. **מְכַנֶּנֶת** / **מְכַנְּנֶת** II. הצב _____ בתוך שריונו. **מְכַנֶּס** / **מְכַנְּס**
- א. שבצו בכל אחד מן המשפטים את הפועל הנכון מבין שני הפעלים שלאחר המשפט.
- ב. נמקו את בחירתכם בכל אחד מצמדי המשפטים.
- (1) "א" תחילית לציון גוף מדבר בעתיד (2) אין סיבה לדגש בפה"פ אחרי שווא נע.
7. לפניכם שני משפטים: (1) העצים **יִכְרְתוּ** / **יִכְרְתוּ** על ידי העירייה. (2) התפרים **יִפְרְמוּ** / **יִפְרְמוּ** במהרה.
- א. בחרו בכל אחד מן המשפטים את הצורה שניקודה מעיד על הגייה נכונה.
- ב. הטו את הפעלים בזמנים השונים ונסו לשער מהי הסיבה שרבים טועים בהגיית מילים אלו.
- שני הפעלים בעתיד של בניין נפעל. בבניין זה יש דגש חזק משלים בפה"פ במקום "נ" הבניין שנבלעה. ייתכן שרבים טועים בהגיית צורות אלה משום שבעבר ובהווה פה"פ אינה דגושה כמו בצורות **נְכַרְתוּ**, **נְפְרָם** (בצורות אלה אין סיבה לדגש).

תרגיל 4

- הוא שאל **אוֹתָךְ** / **אוֹתְךָ** אם תרצי **לְצַבֵּעַ** / **לְצַבֵּעַ** את הבית לקראת החג.
- אני רוצה **לְשַׁכֵּר** / **לְשַׁכֵּר** את הבית **בְּשִׁבְלֵהֶם** / **בְּשִׁבְלֵהֶם**.
- היא **הִכְחִישָה** / **הִכְחִישָה** את העניין **בְּפִנֶיךָ** / **בְּפִנֶיךָ**.
- המורה **כֹּנְהָ** / **כֹּנְהָ** את דבריה **אֵלֵיהֶם** / **אֵלֵיהֶם**.
- האב **אֵינְנוּ** / **אֵינְנוּ** רוצה **לְהַכְחִישׁ** / **לְהַכְחִישׁ** את הדברים.
- כשנבוא **אֵלֶיךָ** / **אֵלֶיךָ** **תִּכְבְּדֵי** / **תִּכְבְּדֵי** אותנו בעוגה.
- אני **אֶסְפֵּר** / **אֶסְפֵּר** לך על הפגישה כשאני **אֶפְגֹּשׁ** / **אֶפְגֹּשׁ** **אֶתְךָ** / **אֶתְךָ** מחר.
- כששהיתי **אֶצְלָם** / **אֶצְלָם**, התנהגתי **כְּמוֹהֶם** / **כְּמוֹהֶם**.
- המכנסיים שלקחתי **מִמֶּנּוּ** / **מִמֶּנּוּ** **כְּבִסוּ** / **כְּבִסוּ** במים חמים ונהרסו.
- היא **מְכַנֶּנֶת** / **מְכַנְּנֶת** את הבקשה **אֵלֶיךָ** / **אֵלֶיךָ**.
- ראיתי **אוֹתְךָ** / **אוֹתְךָ** **אוֹכְפֶת** / **אוֹכְפֶת** את החוק.
- אֶבְקֹר** / **אֶבְקֹר** **אֶתְכֶם** / **אֶתְכֶם** בשבוע הבא.

המרות בפועל

תרגיל 1 – צא' 20

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הסבמנו	סכ"מ	הפעיל	הסבמת
מחלפת	חל"פ	הופעל	החלפו
תבדקו	בד"ק	נפעל	נבדקות
מכחישים	כח"ש	הפעיל	זכחיש
נקלט	קל"ט	נפעל	תקלטנה

תרגיל 2 – צא' 21

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הפסקתי	פס"ק	הפעיל	תפסקי
מזכירות	זכ"ר	הפעיל	נזכרו
מקדישת	קד"ש	הופעל	הקדישה
להצמד	צמ"ד	נפעל	מצמידים
תזכרי	זכ"ר	נפעל	תזכרי
נדביק	דב"ק	הפעיל	נדבקות

תרגיל 3 – צא' 22

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הסגרנו	סג"ר	הפעיל	להסגר
הסגרנו	סג"ר	הפעיל	הסגרות
משתלת	שת"ל	הופעל	להשתיל
משתלת	שת"ל	הופעל	השתלה

תרכיף 4 – צ'א' 23

חלק א

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הזניקה	זנ"ק	הפעיל	מזנקים
ישאר	שא"ר	הופעל	השאירי
נגדיל	גד"ל	הפעיל	מגדלת
תרכב	רכ"ב	הופעל	ארכיב
מדגשים	דג"ש	הופעל	להדגיש
מלפשת	לב"ש	הופעל	הלפשה
יבדילו	בד"ל	הפעיל	הבדלות

חלק ב

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הזמנו	זמ"נ	הופעל	אזמין
הקדימה	קד"מ	הפעיל	מקדם
נדבק	דב"ק	נפעל	הדבק
תגברנה	גב"ר	הפעיל	הגברו
תפנסו	כנ"ס	נפעל	הכנסה
תקליטי	קל"ט	הפעיל	להקלט
מפקדים	פק"ד	הופעל	נפקד
שךדו	שר"ד	(קל)	השךדות
צולחים	צל"ח	(קל)	הצלחה
הרכבו	רכ"ב	הופעל	הרכב, הרכבה

תרכיף 5 – צ'א' 24

חלק א

חלק ב

1. (א) מש"כ, נפעל	(ב) ד. נמשכות
2. (א) הופעל	(ב) ג. הוצלבו
3. (א) להקפיץ	(ב) ד. תקפצנה
4. (א) ג. השלימה	(ב) השלמה
5. (א) טר"פ, נפעל	(ב) ג. ייטרפו

פעיל	סביל
הזמין	הוזמן
תפקיד	תופקד
הבריג	הברג
מגדירה	מוגדרת
הלבישו	הולבשו
ידביקו	ידבקו

משמעויות הבניינים

תרגיל 1

ציינו ליד כל פועל מהי משמעות הבניין המובעת באמצעות הפועל: פועל פעיל או פועל סביל.
ב. בחרו חמישה משפטים וכתבו להם משפט מקביל המכיל פועל פעיל.

1. הנערה ה בְּלִיגָה למרות הרגשתה הקשה.	2. הנערים יִשְׁלִימוּ את המשימה בהקדם.
3. מדריכות מְסַבְּרוֹת לנו את דרך הפעולה.	4. ה גְּזִמְנוּ בתגובתנו.
5. הנערות מְדַרְכוֹת כיצד להשתמש בספר.	6. המידע מְצַלֵּב ממקורות שונים.
7. הידיעה מְדַלֶּפֶת לעיתונות.	8. הכסף מְפָקֵד בבנק.
9. ספירת הציוד מְשַׁלֶּמֶת כעת.	10. הסרט הזה מְמַלֵּץ לצפייה.
11. נמל התעופה מְשַׁבֵּת בגלל מזג האוויר.	12. הרעד מְרַגֵּשׁ בכל הגוף.
13. הילדים נִלְקְחוּ על ידי הוריהם למגרש המשחקים.	14. כל ה נְכַנְסִים לקניון נְבֻדְקִים בכניסה.
15. החשוד יִשְׁפֹּט בבית המשפט.	16. מדוע נִכְנַעְתָם לדרישותיו?
17. התלמידים הִתְקַבְּלוּ לבית הספר.	18. נִתְכַנְּסוּ באולם התצוגה.
19. נִתְקַדְּם במהירות לעבר המטרה.	20. הטיוֹל יִתְבַטֵּל עקב מזג האוויר.
21. אנחנו מִתְגַבְּרִים על הקשיים.	22. ההצגה הִתְחַדְּשָה לאחר הפסקת החשמל.

תרגיל 1

1. פעיל	2. פעיל
3. פעיל	4. פעיל
5. סביל - מדריכים אותן	6. סביל - הצליבו אותו
7. סביל - הדליפו אותה	8. סביל - מפקידים אותו
9. סביל - השלימו אותה	10. סביל - המליצו עליו
11. סביל - השביתו אותו	12. סביל - הגוף מרגיש את הרעד
13. סביל - ההורים לקחו	14. נכנס - פעיל; נבדק - סביל - בודקים אותו
15. סביל - ישפטו אותו	16. פעיל או חוזר - הכנעתם את עצמכם
17. סביל - קיבלו אותם	18. סביל - כינסו אותנו או פעולה חוזרת
19. פעיל	20. סביל - יבטלו אותו
21. פעיל	22. סביל - חידשו אותה

תרגיל 2

לבניין הפעיל עשויים להיות שני בניינים סבילים: נפעל והופעל.

א. ציינו ליד כל פועל מבניין הפעיל מהו הסביל שלו: נפעל או הופעל.

נסחו מחדש את המשפט למשפט בעל מבנה סביל תוך שיבוץ הפועל הסביל המתאים.

1. בית הדפוס **הדפיס** מאה עותקים של הספר.
2. המורה **המשיך** את השיעור לאחר הצלול.
3. המרצה **הכתיבה** לסטודנטים את חומר הלימוד.
4. הוריי **הסבירו** לי את משמעות הדברים.
5. התלמיד **הפריע** למהלך התקין של השיעור.
6. צלול הטלפון **הבהיל** את התינוק.

ב. לפניכם שני זוגות של משפטים. קראו את המשפטים וענו על השאלות:

I. מה המשותף לשני המשפטים בכל זוג?

II. במה המשפטים שונים זה מזה?

1. (א) הילד **נבהל** כשראה את הכלב.
2. (א) האיש **נרעש** כששמע את החדשות.
- (ב) הפצוע **הבהל** לבית החולים.
- (ב) אזור הלחימה **הרעש** על ידי האויב.

תרגיל 2

א. 1. הופעל - הספר **הדפיס** במאה עותקים.

2. נפעל - השיעור **נמשך** לאחר הצלול.

3. הופעל - החומר **הכתב** לתלמידים.

4. הופעל - משמעות הדברים **הסבכה** לי.

5. הופעל - המהלך התקין של השיעור **הפריע**.

6. נפעל - התינוק **נבהל** מצלול הטלפון.

ב. I. שניהם מכילים פועל סביל להפעיל.

II. שוני במשמעות הסביל, הנובע ממשמעויות שונות של הפועל בהפעיל

1. (א) הכלב הבהיל את הילד. הבהיל = הפחיד

(ב) האמבולנס הבהיל את הפצוע. הבהיל = העביר במהירות

2. (א) החדשות הרעישו את האיש. הרעיש = הסעיר, הפחיד

(ב) האויב הרעיש את האזור. הרעיש = הפציץ, הפגיו

תרגיל 3

בניין נפעל יכול להיות סביל הן של בניין קל והן של בניין הפעיל.
ציינו ליד כל פועל סביל מהו הבניין הפעיל המקביל. שבצו את הפועל הפעיל בתוך משפט.

1. הכסף נמשך מן הבנק.
2. הילדה נבהלת כשהטלפון מצלצל.
3. קריאת הספר נפסקה בשל החשכה.
4. נדרשתם על ידי המורה ללמוד את הפרק.
5. הדלת תפתח על ידי הרוח.
6. הדפים נפרדו לאחר מאמץ רב.

תרגיל 3

1. קל - האיש משך את הכסף מן הבנק.
2. הפעיל - צלצל הטלפון מבהיל את הילדה.
3. הפעיל - החשכה הפסיקה את קריאת הספר.
4. קל - המורה דרש מכם ללמוד את הפרק.
5. קל - הרוח תפתח את הדלת.
6. הפעיל - התלמיד הפריד את הדפים לאחר מאמץ רב.

תרגיל 4

לפניכם משפטים המכילים פעלים מבניין פועל. בחרו חמישה משפטים וכתבו להם משפט מקביל המכיל פועל פעיל.

1. התלמידה משבצת לכיתה חדשה.
2. הודיעו לי כי המסיבה מבטלת.
3. הנערה מאשרת ביום הולדתה.
4. הנערה מסגרת בחדרה.
5. החולצות מקפלות בארון.
6. החיה מאלפת.
7. הנתונים מרפזים בספר.
8. הנערים מעלפים מהחום.
9. את מספרת יפה.
10. הציונים שלו מציגים.

תרגיל 4

1. סביל - שיבצו אותה
2. סביל - ביטלו אותה
3. ----
4. סביל - סגרה את עצמה
5. סביל - קיפלו אותן
6. סביל - אילפו אותה
7. סביל - ריכזו אותם
8. ----
9. סביל - סיפרו אותך
10. ----

תרגיל 5

לבניין פיעל שני בניינים סבילים: פועל והתפעל.
ציינו ליד כל משפט מהו הבניין הסביל של הפועל בפיעל: פועל או התפעל.
שבצו את הפועל הסביל בתוך משפט.

1. בית הספר **קבל** את הנער לכיתה גבוהה.
2. **ספּמנו** את המאמר.
3. המנהל **צין** את התלמיד המצטיין.
4. המנהל **זמן** את עמיתו לפגישה.
5. אנו **מבקשים** מכם להתנהג כראות.
6. **פתחנו** את הנושא.
7. בפורים **חפּשתי** את בני לליצן.
8. **קשטו** את החדר!
9. ההצגה **רְגְּשה** אותנו.
10. **קדמנו** את העניין.
11. הסופר **חדש** את כתיבת הספר.
12. ההנהלה **בטלה** את הטיול.

תרגיל 5

1. התפעל - הנער התקבל לכיתה גבוהה.
2. פועל - המאמר סוכם.
3. פועל - התלמיד צוין.
4. פועל - העמית זומן לפגישה.
5. התפעל - אתם מתבקשים להתנהג כראות.
6. פועל - הנושא פותח.
7. התפעל - בני מחופש בפורים לליצן.
8. פועל - החדר יהיה מקושט/יקושט.
9. התפעל - התרגשנו מההצגה.
10. פועל - העניין קודם.
11. התפעל - כתיבת הספר התחדשה.
12. פועל - הטיול בוטל.
- פועל - כתיבת הספר חודשה.